

DESPRE TESTAMENTUL DR. IBRAHIM TEMO

Născut la Ohrida, în 1862¹, Ibrahim Temo urmează cursurile Facultății de Medicină militară de la Gurlhane, perioadă în care activează în organizația „Junilor turci”², printre ai cărei membrii fondatori se număra. Ca urmare a măsurilor luate de regimul hamidian, la 1 noiembrie 1895, este nevoit să se refugieze la Constanța³, Dobrogea fiind aleasă pe considerente confirmate de activitatea sa viitoare. Stabilindu-și domiciliul la Medgidia, va funcționa - cu mici întreruperi - ca medic de plasă, perioadă în care nu face o „taină”⁴ din credințele sale de „June turc”⁵.

Pe 15 februarie 1903, participă, ca delegat albanez, la conferința ce s-a ținut la „The're du chateau d'Eau” (Franța), în favoarea macedonenilor și armenilor prizonieri din Turcia⁶. Revista „România Mare” din Constanța⁷ publica, în paginile sale, comunicatul dr. Ibrahim Temo, făcut în ziua de 19 februarie 1903, la Paris⁸, ca răspuns și explicații, în același timp, la unele afirmații exprimate în cadrul

* e-mail: danieladumitrescu54@yahoo.com.

¹ Conform extrasului din registrul stării civile pentru decedați pe anul 1945, eliberat de comuna Medgidia, la 13 martie 1946. vezi: Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Constanța (D.J.C.A.N.C.), dos. 514/1946, f. 3. În alte surse, anul nașterii dr. Ibrahim Temo este diferit, vezi, de exemplu, *Anuarul presei române și al lumii politice 1926-1927*, Constanța, 1927, p. 34, unde anul nașterii este 1864; Tahsin Gemil, *Asociația din România a „Junilor turci”*, în „Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie <<A.D. Xenopol>>”, VII, Iași, 1970, p. 179, unde figurează anul 1865.

² Despre rolul și personalitatea lui Ibrahim Temo în cadrul organizației „Junilor turci”, dar și despre eforturile acestuia, sprijinite de statul român, de răspândire în rândurile populației musulmane din Dobrogea a ideilor de progres și libertate, vezi Tashin Gemil, *op. cit.*, p. 173-195; Lavinia Gheorghe, *Etnici turci și tătari în administrația și viața politică a Constanței după revenirea Dobrogei la România*, în „Apulum”, XLVII, Alba Iulia, 2010, p. 197-217.

³ Tashin Gemil, *op. cit.*, p.180.

⁴ „Dobrogea jună”, VII, nr. 10, 6 mar. 1911, p. 1.

⁵ *Ibidem*

⁶ „România Mare”, I, nr. 10-13, apr. 1914, p. 100.

⁷ Vezi *Din tezaurul documentar dobrogean*, București, Direcția Generală a Arhivelor Statului din R.S.R, 1988, doc. 349, p. 410- 411. Primul număr al revistei cu acest titlu a apărut la 1 noiembrie 1913.

⁸ „România Mare”, I, nr. 10-13 apr. 1914, p. 100-103.

conferinței amintite. În comunicat, se subliniază că prezentarea la conferință (despre care are și cuvinte de laudă) a unor situații statistice⁹, etnografice și confesionale demonstrează: „... cu regret că Europa nu cunoaște tocmai bine situația din Turcia”¹⁰. Referindu-se, în special, la albanezi, dr. Ibrahim Temo arăta că existența în rândurile lor a catolicilor, mahomedanilor și ortodocșilor înseamnă că aceștia „nu sunt renegați, convertiți prin forță: aceasta se confirmă prin faptul că există cazuri ca în aceeași familie să fie și musulmani și creștini denumindu-se între dânșii: sora mea, fratele meu, vara mea etc.”¹¹. El vede adevăratele cauze ale tiraniei și dezordinii din Turcia ca fiind regimul hamidian și panslavismul, despre care, la conferință nici măcar nu s-a amintit¹². În finalul comunicatului, sugerează că ar fi mai „demn” pentru Europa - și, în special, pentru presa franceză - să se ocupe, în mod just, „...cu chestiunea Turciei europene și nu numai cu o chestiune macedoneană imaginară”¹³.

În noua guvernare instaurată în Turcia, după victoria „Junilor turci”, Ibrahim Temo participă direct, ca membru în Comitetul Executiv, deținând, în același timp, și un post de medic oficial¹⁴. După o scurtă perioadă de timp, Ibrahim Temo ia hotărârea de a se reîntoarce definitiv în România¹⁵, primind postul de medic de plasă¹⁶.

Colonia albaneză din București a organizat sărbătorirea zilei de 22 februarie 1914 (intrarea prințului de Wied în Albania)¹⁷. La aceasta a participat și Ibrahim Temo, pe atunci medic primar al orașului Medgidia¹⁸. După Te-Deumul desfășurat la Biserica „Dintr-o zi” - care

⁹ Arătând că statisticile prezentate sunt arbitrare, bazate pe anumite interese, dr. Ibrahim Temo prezintă o situație a populației din Turcia Europeană, din districtele: Kosovo Scutari, Salonic, Monastir, Ianina și Adrianopole, excluzând împrejurimile Constantinopolului, după cum urmează: „Albanezi, Creștini și Musulmani: 2600000; Osmanlâi, Turci: 900000; Slavi, Sârbi și Bulgari: 800000; Greci: 550000; Cuțo-Valachi: 520000; Ovrei: 95 000; Țigani: 20000; Total: 5485000. vezi *Ibidem*, p. 103.

¹⁰ *Ibidem*, p. 100.

¹¹ *Ibidem*, p. 102.

¹² *Ibidem*.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ „Dobrogea jună”, VII, nr. 10, 6 mar. 1911, p. 1. Va fi numit inspector sanitar al cartierului Pera și, apoi, director al azilului din Istanbul. Vezi Tahsin Gemil *op. cit.*, p. 192.

¹⁵ Asupra unor cauze ce l-ar fi determinat pe Ibrahim Temo să se reîntoarcă în țară. Vezi Tahsin Gemil, *op. cit.*, p. 193

¹⁶ „Dobrogea jună”, VII, nr. 10, 6 mar. 1911, p. 1.

¹⁷ „România Mare”, I, nr. 10-13, apr. 1914, p. 92.

¹⁸ *Ibidem*.

fusese cedată comunității albaneze de biserica autocefală română¹⁹ -, a avut loc un banchet la „Trocadero”, unde Ibrahim Temo a ținut un „înflăcărat discurs”²⁰. Amintind despre primii discipoli „care au pus bazele naționalismului albanezesc la Constantinopol”²¹, dintre care mai trăiesc câțiva, el își exprimă recunoștința față de regele Carol I și de statul român „care ne-a ocrotit în vremuri vitrege pentru neamul albanezesc”²².

În momente importante pentru țară, îl găsim înrolat în armata română, participând în campaniile din 1913 și 1916, ca maior²³.

Ca urmare a distrugerilor provocate de războiul din 1916-1918, se dă Decretul lege nr. 3138 din 23 iulie 1919, prin care sunt înființate „comitete școlare”²⁴, cu scopul de a strânge fonduri pentru refacerea și mobilarea edificiilor publice, dintre acestea școlile din Dobrogea, și, în special, cele din județul Constanța fiind într-o situație dezastroasă²⁵. Prin adresa primăriei Medgidia nr. 3851 din 20 septembrie 1919, către prefectul județului Constanța, se cere aprobarea unui comitet ad-hoc - în afara celui prevăzut în Decretul lege nr. 3138 - „compus din 65 persoane ca cei mai fruntași și buni Români”²⁶. Comitetul pentru care se cerea aprobarea prefecturii avea ca scop strângerea de fonduri în vederea înființării, la Medgidia, a unui „gimnaziu tip”, conform Decretului lege nr. 3864, publicat în „Monitorul oficial” nr. 114 din 9 septembrie 1919²⁷. În adresa către prefect se menționează că, potrivit procesului-verbal încheiat, „cu toții s-au oferit a contribui pentru înfăptuirea acelei școli în Medgidia, oraș care, prin situațiunea sa geografică se află așezat în chiar centrul întregii Dobrogi”²⁸. Membrii comitetului erau din Medgidia și din comunele învecinate. Pentru Medgidia, din cele 39 persoane ce făceau parte din comitet, figurează și 3 musulmani,

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*, p. 94

²¹ *Ibidem*.

²² *Ibidem*.

²³ Lavinia Gheorghe, *op. cit.*; *Anuarul presei române și al lumii politice 1926-1927, ..., p. 34*

²⁴ D.J.C.A.N.C., fond Prefectura Județului Constanța, dos. 2/1919 serviciul administrativ, f. 21 v.

²⁵ *Loc. cit.*, fond Inspectoratul Școlar Constanța, dos. 1/1919, f. 172. Memoriul lui Vasile Helgiu - numit revizor școlar în decembrie 1918, cu o mica întrerupere, până în martie 1921 - adresat ministrului Instrucțiunii la 30 martie 1921, în care se arată că județul Constanța a fost „cel mai distrus, 6 luni 1916/1917, n-a mai rămas picior de om, în peste 100 de sate”.

²⁶ *Loc. cit.*, fond Prefectura Județului Constanța - Serviciul administrativ, dos. 2/1919, f. 34

²⁷ *Loc. cit.*

²⁸ *Loc. cit.*

printre care și dr. Ibrahim Temo²⁹.

Președinte al mai multor societăți de binefacere, acesta a participat și la viața politică a țării, ca senator în Parlamentul României³⁰, întreaga sa activitate fiind recunoscută și apreciată de statul român și prin cele 25 medalii românești de aur³¹.

Ibrahim Temo moare pe 3 august 1945, ora 4, în vârsta de 83 de ani, ca medic pensionar, în imobilul său din Medgidia, str. Avram Iancu nr. 22, așa cum reiese din extrasul registrului de stare civilă, emis și legalizat de primăria comunei Medgidia, la 13 martie 1946³². Decesul a fost verificat și constatat de medicul circumscripției Medgidia, prin certificatul nr. 69, din 4 august 1945³³.

Pe 28 martie 1946, Tribunalul județului Constanța, secția III, înregistrează cererea soției dr. Temo, Nafie dr. Temo, domiciliată în Medgidia, str. Avram Iancu nr. 22, prin care aceasta îi cheamă în judecată civilă pe cei 5 copii ai doctorului „pentru că în contradictoriu cu numiții să se deschidă testamentul olograf lăsat de fostul meu soț Dr. Ibrahim Temo, decedat la data de 4 august 1945, la domiciliul său din Medgidia”³⁴. Din cererea adresată președintelui Tribunalului reies atât numele și prenumele copiilor, cât și domiciliile lor la acea perioadă. Astfel, dr. Naim Temo și Ridvan Temo aveau domiciliul în Medgidia, str. Avram Iancu nr. 22; Sena Ferbat și Togo Temo în București, str. Dragoș Voda nr. 38; Iskender Temo era „domiciliat în Kirklareli, Trachia, Turcia”³⁵. Iskender Temo, domiciliind în Turcia, îl avea ca procurator pe fratele său, Ridvan Temo. Ca termen de rezolvare a cererii amintite, tribunalul stabilește ziua de 24 mai 1946, ora 8³⁶. Atât Nafie dr. Temo, cât și cei 5 copii sunt citați de tribunal prin câte o adeverință de primire, înmănată de agentul de poliție din localitatea respectivă, la domiciliul fiecăruia³⁷.

²⁹ *Loc. cit.*, f. 36.

³⁰ *Anuarul presei române și al lumii politice 1926-1927, ..., p. 34.*

³¹ D.J.C.A.N.C., fond Tribunalul Județean Constanța, secția III, dos. 514/1946, f. 15.

³² *Loc. cit.*, f. 3, vezi și f. 1. Menționăm că data de 4 august 1945 figurează ca dată a decesului dr. Ibrahim Temo în cererea soției acestuia, Nafie Temo, către președintele Tribunalului Județului Constanța, din 28 martie 1946.

³³ *Loc. cit.*, f. 3 Tot din extras, reiese prenumele și numele părinților doctorului Ibrahim Temo, și anume Murat Saili și Fatme M. Saili.

³⁴ *Loc. cit.*, f. 1.

³⁵ *Loc. cit.*

³⁶ *Loc. cit.* Vezi și f. 6, 7, 8, 9, 12 ale aceluiași dosar.

³⁷ *Loc. cit.* Pentru Iskender Temo „plecat în Turcia”, așa cum reiese din procesul-verbal întocmit de agentul de poliție, semnează Ridvan Temo, iar pentru Nafie Temo, nefiind acasă, citația este înmănată dr. Naim Temo.

La Tribunalul județului Constanța, secția III, în camera de consiliu și în prezența președintelui tribunalului, a asesorului și grefierului, a petiționarei „Nafie dr. Temo personal asistată de Domnul Avocat Done Pascu și pârâții Dr. Naim Temo, Ridvan Temo, Sena Ferbat, Togo Temo și Ischender Temo”, procedura fiind completă, la cererea avocatului, se citește testamentul original, aflat în dosarul nr. 297/1946 al tribunalului. Conform acestuia, dr. Ibrahim Temo lasă averea sa soției sale Nafie și copiilor lui, Iskender, Ridvan, Togo, Naim și Sena Ferbat, după cum urmează: tot ce avea în Medgidia - „casa în care stau, clădirea de cinematograf, brutăria dărâmată, via și locurile de casă” - le lasă soției, pentru a lua veniturile de pe ele până la moartea acesteia, după care „aceste imobile rămân în plină proprietate copiilor”. În testament, se menționează că orice vânzare din imobilele amintite pe care o face soția se putea realiza doar cu aprobarea copiilor. Un loc distinct în testament îi este atribuit fiicei acestuia, Sena Ferbat, careia „pentru că nu i-am dat nimic cât am trăit îi las casa mea din Istanbul, cartierul Kuzgungiuk, str. Derefurum, îi mai las casa din comuna Reviga, județul Ialomița și medaliile românești de aur, 25 bucăți”. În încheierea testamentului, se menționează: „Aceasta este voința mea pe care moștenitorii mei trebuie să respecte”, după care urmează semnătura dr. Ibrahim Temo. După citirea testamentului în procedura completă amintită, acesta este vizat spre neschimbare, semnându-se și procesul-verbal încheiat de președintele tribunalului, de asesor și de grefier³⁸.

Textul original al testamentului a fost înmănat moștenitorilor defunctului, prin avocatul acestora. Într-o cerere a moștenitorilor către președintele Tribunalului Constanța, secția III, se solicită „a dispune să ni se elibereze testamentul original aflat în dosarul acestui Tribunal nr. 297/1946, pentru a fi transcris și să fim puși în posesie”. Pe cerere, este trecut data de 4 iunie 1946 și rezoluția prin care se aproba eliberarea testamentului, urmată de mențiunea „Am primit originalul”, semnată de avocat³⁹.

³⁸ Loc. cit., f. 4, 15.

³⁹ Loc. cit., f. 14.

ROMANIA

EXTRAS DIN REGISTRUL STĂRI CIVILE PENTRU MORȚI PE ANUL 1945

DATA morții (zilă, lună, an)	ANUL, LUNA și ZIUA MORȚII	PRENUMELE NUMELE STĂRII CIVILE, CĂSĂTORIA și IDENTIFICAREA	LOCUL și DATA MORȚII	PRENUMELE și NUMELE PĂRINȚILOR	Prințimade și numele sotului (soției)	LOCUL morții, atât cel al de locuință în decedat cât și al decesului	Adresa actuală de reședință și țară	Observații înregistrate sau observate înainte de înmormântare	
1945 August 4	1945 August 4	Ibrahim Themo medic de familie mahomedan nr. 22	Orhidă - România la anul 1945	Murat Themo Gabriel Themo	Wafiq Themo nr. necare			Alinaș Declarație OFITER AL STĂRI CIVILE	
REȚIUNI ULTERIOARE				Se confirmă autenticitatea prezentei extrase. Data extr. 15 Martie 1946 19					
				OFITER AL STĂRI CIVILE REP. BUCURĂRI CIVILE M. P. Ștefan Popescu					

ASPECTS REGARDING THE TESTAMENT OF DR. IBRAHIM TEMO Abstract

Ibrahim Temo was born in 1862 in Orhida (Albania) and when he was 33 years old he had to take refuge to Constanta because of his political views. He settled in Medgidia where he got deeply involved in the social, cultural and political life of Dobrudja. On August 3rd 1945, at the age of 83, he passed away as a retired physician in Medgidia. His testament is to be found in the National Archives of the county of Constanta and it throws a light on the complex personality of dr. Ibrahim Temo.

Keywords: Ibrahim Themo, testament, Medgidia, Albanians, „Young Turks” Movement.